

Национални оквир квалификација Србије

Текст националног оквира квалификација Србије (у даљем тексту: НОКС) усвојио је Национални савет за високо образовање 23. априла 2010. године.

НОКС обухвата све квалификације у систему високог образовања Републике Србије, а у складу са Законом о високом образовању (у даљем тексту: ЗВО, "Службени гласник РС", број 76/05 од 30. августа 2005. године), Правилником о стандардима и поступку за акредитацију високошколских установа и студијских програма ("Службени гласник РС", број 106/06 од 24. новембра 2006. године), као и документима који дефинишу европски образовни простор. НОКС је формиран имајући у виду и законска и подзаконска акта која дефинишу радне односе и научноистраживачки рад у Републици Србији, а узимајући у обзир и претходне системе образовања у Србији.

НОКС има као крајњи циљ уклапање студената у тржиште рада, припрему за живот као активних грађана у демократском друштву, лично усавршавање током целог живота, као и развој и одржавање широко засноване квалитетне базе знања целог друштва.

НОКС дефинише шта студент треба зна, шта да разуме и шта је у стању да уради на основу квалификације коју је стекао, односно НОКС дефинише који се исходи учења очекују од сваке квалификације. НОКС такође показује међусобни однос квалификација у систему образовања, односно проходност између квалификација.

НОКС дефинише само опште исходе учења. Осим тих исхода, сваки специфични студијски програм у оквиру система високог образовања мора да задовољи и посебне захтеве у погледу обима знања, вештина и компетенција које су примерене конкретној области, односно образовно-научном пољу.

НОКС игра важну улогу у обезбеђивању квалитета на свим степенима образовања, као и у развоју студијских програма високошколских установа. НОКС олакшава признавање квалификација и мобилност у оквиру земље, као и између других земаља европског образовног простора, али и шире. НОКС је значајан за студенте, њихове родитеље, послодавце, наставнике и све остале учеснике у високом образовању.

НОКС обезбеђује компатибилност са европским образовним простором (European Higher Education Area, ЕНЕА), у коме оквири квалификација постоје на два нивоа. Кровни оквир квалификација (overarching framework) за европски образовни простор усвојен је 2005. године. Очекује се да ће до 2012. године све земље потписнице Болоњске декларације усвојити своје националне оквире квалификација који су у складу са кровним оквиром квалификација.

Осим компатибилности са ЕНЕА оквиром квалификација, НОКС обезбеђује и компатибилност са европском оквиром квалификација за образовање током читавог живота (European Qualifications Framework for Lifelong Learning, EQF) који је Европска Унија усвојила априла 2008. године. EQF обухвата све нивое образовања (основно, средње и високо), а важи за све државе чланице Европске Уније, земље кандидате за чланство и све земље европског економског простора. Између оквира квалификација ЕНЕА и EQF нема суштинских разлика, већ су разлике првенствено у формулацијама.

НОКС је приказан у табели 1 и на слици 1, а обухвата академске и струковне студије сва три степена према члану 25. ЗВО. За сваки вид студија и сваки степен дефинисани су очекивани исходи учења и описи квалификација. У складу са чланом 29. ЗВО, НОКС дефинише одговарајући број ЕСПБ бодова. За сваки степен квалификација НОКС дефинише потребну предпрему, као и проходност према наредном степену. Компатибилност са ЕНЕА оквиром квалификација је наведена у табели 1 и на слици 1, а компатибилност са EQF нивоима само на слици 1.

Компатибилност НОКС-а са кровним оквиром квалификација ЕНЕА треба да буде сертификована у одговарајућој процедури, после чега ће сви додаци диплома у систему високог образовања у Србији морати да садрже и назнаку одговарајућег степена квалификација према табели 1.

Компатибилност диплома из претходних система образовања у Србији са НОКС-ом дефинисана је сликом 2.

Табела 1.

Степен	Назив студија	Стручни/ академски/ научни назив	Предспрема	Најмање ЕСПБ	Проходност ка	Диплому стичу студенти који задовољавају дескрипторе исхода учења:	Еквивалентан циклус по Болоњској декларацији
BC-1	основне струковне студије	стручни	Завршена средња школа	180	BC-2	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које оспособљава за коришћење стручне литературе; • који су у стању да примене знање и разумевање у професији; • који су у стању да пренесу знања на друге; • који поседују способност да наставе студије; • који поседују способност за тимски рад. 	1
BC-2	специјалистичке струковне студије	стручни	BC-1 BA-1a BA-1b	60	–	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали продубљено знање, разумевање и стручне вештине у одабраним ужим областима специјализације, које се заснива на знању и вештинама стеченим на основним струковним или основним академским студијама, као вид посебне припреме и одговарајуће је за успешан рад у области специјализације; • који су у стању да примене продубљено знање, разумевање и вештине за успешно решавање сложених проблема у делимично новом или непознатом окружењу у ужим областима студија; • који су стекли знања и вештине потребне за тимски рад при решавању сложених проблема из струке; • који имају повећану способност да интегришу стечена знања и вештине, да расуђују и дају на основу доступних информација могуће закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова; • који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности. 	2

BA-1a	основне академске студије	академски	Завршена средња школа	180	BA-2a	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које је на нивоу који омогућава коришћење стручне литературе, али истовремено обухвата неке аспекте који се ослањају на кључна знања њиховог поља студирања; • који су у стању да примене своје знање и разумевање на начин који указује на професионални приступ послу или звању и који имају способности које се најчешће исказују смишљањем и одбраном аргумената и решавањем проблема унутар поља студирања; • који имају способност да прикупљају и тумаче потребне податке; • који имају способност размишљања о релевантним друштвеним, научним или етичким питањима; • који су у стању да о свом раду и резултатима рада обавештавају стручну и ширу јавност; • који су развили способности које су неопходне за наставак студија. 	1
BA-1b	основне академске студије	академски	Завршена средња школа	240	BA-2a	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали знање у области студирања које се заснива на претходном образовању и које је на нивоу који омогућава коришћење стручне литературе, али истовремено обухвата неке аспекте који се ослањају на кључна знања њиховог поља студирања; • који су у стању да примене своје знање и разумевање на начин који указује на професионални приступ послу или звању и који имају способности које се најчешће исказују смишљањем и одбраном аргумената и решавањем проблема унутар поља студирања; • који имају способност да прикупљају и тумаче потребне податке; • који имају способност размишљања о релевантним друштвеним, научним или етичким питањима; • који су у стању да о свом раду и резултатима рада обавештавају стручну и ширу јавност; • који су развили способности које су неопходне за наставак студија. 	1

BA-2a	дипломске академске студије	академски	BA-1a BA-1б	60 после BA-1a 120 после BA-1б		<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали знање и разумевање у области студирања, које допуњује знање стечено на основним академским студијама и представља основу за развијање критичког мишљења и примену знања; • који су у стању да примене знање у решавању проблема у новом или непознатом окружењу у ширим или мултидисциплинарним областима унутар образовно-научног односно образовно-уметничког поља студија; • који имају способност да интегришу знање, решавају сложене проблеме и да расуђују на основу доступних информација које садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова; • који су у стању да на јасан и недвосмислен начин пренесу знање и начин закључивања стручној и широј јавности; • који поседују способност да наставе студије на начин који ће самостално изабрати. 	2
BA-2б	специјалистичке академске студије	академски	BA-2a	60	(BA-3) ¹	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали продубљено знање, разумевање и способности у одабраним ужим научним и уметничким областима специјализације, засновано на знању и вештинама стеченим на дипломским академским студијама и одговарајуће је за истраживање у датим ужим научним и уметничким областима студија; • који су у стању да примене стечено продубљено знање, разумевање и способности стечене током специјалистичких студија за успешно решавање сложених проблема у новом или непознатом окружењу, у ужим научним и уметничким областима студија; • који имају повећану способност да повежу стечена знања и решавају сложене проблеме, да расуђују и да на основу доступних информација доносе закључке који истовремено садрже промишљања о друштвеним и етичким одговорностима повезаним са применом њиховог знања и судова; • који су у стању да ефикасно прате и усвајају новине и резултате истраживања у области специјализације и да на јасан и недвосмислен начин пренесу своје закључке, знање и поступак закључивања стручној и широј јавности. 	2

¹ Проходност ка докторским студијама даје претходно завршени степен (BA-2a).

BA-3	докторске студије	научни	BA2a	180	–	<ul style="list-style-type: none"> • Који су показали систематско разумевање одређеног поља студија; • који су савладали вештине и методе истраживања на том пољу; • који су показали способност конципирања, пројектовања и примене; • који су показали способност прилагођавања процеса истраживања уз неопходан степен академског интегритета; • који су оригиналним истраживањем и радом постигли остварење које проширује границе знања, које је објављено и које је референца на националном и међународном нивоу; • који су способни за критичку анализу, процену и синтезу нових и сложених идеја; • који могу да пренесу стручна знања и идеје колегама, широкој академској заједници и друштву у целини; • који су у стању да у академском и професионалном окружењу промовишу технолошки, друштвени или културни напредак. 	3
------	-------------------	--------	------	-----	---	---	---

Оквир квалификација ЕУ (нивои)	Оквир квалификација европског простора високог образовања (Болоњски процес)	Српски национални оквир квалификација високог образовања					Струковне студије	ЕСПБ
		Академске студије						
8	3. циклус	Докторске ВА-3	Специјалистичке ВА-2б				180	480
7	2.циклус	Дипломске ВА-2а		Интегрисане ВА-2а	Медицина ВА-2а	Специјалистичке ВС-2	120-60	300
6	1. циклус	Основне 3г ВА-1а	Основне 4г ВА-1б			Основне ВС-1	180-240	180-240
								0

Слика 1.

Степени стручне спреме	Факултет/академија/висока школа/универзитет		Виша школа		Оквир квалификација европског простора високог образовања (Болоњски процес)	Оквир квалификација ЕУ (нивои)
VIII	Докторат наука				3. циклус	8
VII-2	Магистратура наука	Специјализација				
VII-1	II Степен				2. циклус	7
VI-2		Редовне студије (диплома)	Специјализација	Студије 3 године	1. циклус	6
VI-1	I степен		Студије 2 или 2,5 године		Кратки циклус	5

Слика 2.